

Lausunto

24.06.2026

Asia: VN/34876/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE x/2026 vp) täydentämisestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE x/2026 vp) täydentämisestä

Viite: Sisäministeriön lausuntopyyntö 8.6.2026

Yleisiä huomioita esitetyn lainsäädäntöuudistuksen vaikutuksista

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry (Liitto) pitää hallituksen esitysluonnosta rikostiedustelua koskevan lainsäädännön täydentämisestä kokonaisuutena perusteltuna ja kannatettavana. Esitys vastaa muuttuneeseen turvallisuusympäristöön ja antaa poliisille aiempaa tehokkaampia keinoja vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseen. Uusien ja laajennettujen tiedonhankintakeinojen käyttöönotto vahvistaa viranomaisten mahdollisuuksia ennalta estää ja paljastaa rikoksia sekä turvata yhteiskunnan turvallisuutta.

Samanaikaisesti on kuitenkin todettava, että esityksellä on merkittäviä vaikutuksia henkilöstön asemaan, työn sisältöön ja vaativuuteen. Salaisten tiedonhankintakeinojen laajentaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että poliisihenkilöstö joutuu entistä useammin tekemään oikeudellisesti vaativia ratkaisuja tilanteissa, joissa puututaan yksilön perusoikeuksiin, kuten kotirauhaan ja luottamuksellisen viestinnän suojaan. Tämä korostaa poliisimiehen vastuuta sekä oikeudellisen harkinnan merkitystä, sillä toiminta tapahtuu virkavastuulla ja sen kohteena ovat keskeiset kansalaisten perusoikeudet.

Esityksen perusteella on selvää, että tehtävät kohdentuvat erityisesti koulutetuille poliisimiehille, mikä heijastaa toiminnan vaativuutta ja edellyttää syvällistä osaamista. Tästä näkökulmasta Liitto korostaa, että esityksen toimeenpano ei ole mahdollista ilman merkittävää panostusta koulutukseen. Koulutuksen tulee olla suunnitelmallista, riittävää ja jatkuvaa, ja sen tulee kattaa sekä tekniset valmiudet että oikeudellinen arviointikyky. Erityisesti perusoikeuksiin puuttuvien toimivaltuuksien käyttö edellyttää vahvaa ymmärrystä suhteellisuus- ja välttämättömyysperiaatteista sekä niiden käytännön soveltamisesta. Esityksessä kuvattu toiminta, jossa käytetään erityisesti koulutettuja poliisimiehiä ja asiantuntijoita, osoittaa selvästi, että osaamisvaatimukset kasvavat olennaisesti.

Tulevaisuudessa poliisimiehet tekevät useammin päätöksiä, joilla on suora vaikutus yksilön oikeusturvaan ja perusoikeuksiin, ja toiminta on sekä ennakollisen että jälkikäteisen valvonnan piirissä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että virheiden seuraukset voivat olla vakavia sekä oikeudellisesti että ammatillisesti. Työn vaativuus kasvaa olennaisesti.

Yhteenvedona voidaan todeta, että esitys on tavoitteidensa osalta perusteltu ja kannatettava, mutta sen onnistunut toimeenpano edellyttää, että henkilöstön näkökulma huomioidaan riittävällä tavalla. Erityisen tärkeää on varmistaa riittävä ja laadukas koulutus, tunnistaa työn vaativuuden kasvu sekä huolehtia siitä, että palkkaus vastaa muuttunutta työnkuvaa. Näiden tekijöiden huomioiminen on välttämätöntä, jotta henkilöstö pystyy toteuttamaan esityksen mukaisia toimivaltuuksia oikeudellisesti kestäväällä ja turvallisella tavalla sekä ylläpitämään luottamusta viranomaistoimintaan.

Lopuksi

Liitto katsoo, että ehdotettu lainsäädäntö on tarkoituksenmukainen ja ajankohtainen, mutta sen onnistuminen edellyttää, että poliisin resurssit, rahoitus ja koulutus toteutetaan täysimääräisesti ja samanaikaisesti sääntelyn voimaantulon kanssa. Ilman näitä edellytyksiä riskinä on, että lainsäädännön hyödyt jäävät saavuttamatta ja siihen kohdistuvat oikeusturvaodotukset vaarantuvat.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry

Suomen Poliisijärjestöjen Liittoon kuuluu runsaat 11 000 jäsentä poliisista, oikeusministeriön hallinnonalalta ja hätäkeskuslaitoksesta.

Rinne Jonne
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto

Nygård Mika
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto